

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

תוכן

- א. חכם שמת ... הכל בקרוביו הכל קורעין עליו והכל חולצין עליו מברין עליו ברחבה.....1
- ב. אדם כשר הוא חיובי מיחייב למיקרע.....2
- ג. העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע.....3
- ד. לספר תורה שנשרף שחייב לקרוע.....4
- ה. לאותובי ספר תורה אפורייה ... מילתא דבחייה לא סבירא ליה השתא ליעבד ליה.....5
- ו. אסור לישוב על גבי מטה שספר תורה מונח עליה.....6
- ז. חכם כבודו דרך פתח ... כבודו במטה ראשונה.....6
- ח. ארון העובר ממקום למקום עומדים עליו בשורה ... ששלדו קיימת כאן בשאין שלדו קיימת 7
- ט. חכם כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה שוללין.....7
- י. אפילו רבו שלימדו חכמה אינו יושב עליו אלא יום אחד.....8

דף כה.

א. חכם שמת ... הכל בקרוביו הכל קורעין עליו והכל חולצין עליו והכל מברין עליו ברחבה

על חכם¹ ששואלים אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה, קורעים עליו אפי' לאחר קבורה ביום השמועה אם הוא בתוך ל' יום, ואם לא קרע בשעת שמועה, יקרע עליו בשעת הספדו אם הוא בתוך ל', אבל לאחר ל' אין קורעים אפילו בשעת הספדו², וקורעין עליו עד שמגלין את לבם. וכבר נהגו תלמידי חכמים בכל מקום לקרוע זה על זה טפה, אף על פי שהם שוים ואין אחד מהם מלמד את חברו. וי"א שאין קורעין אלא על רבו שרוב חכמתו ממנו ולכן נהגין להקל³. ובמיוחד בימינו דעתה בעונינו אין ת"ח שהרי אין יודע

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד שמ"ז וש"ך ס"ק יד

² ש"ך שם יד

³ רמ"א שם ז ה

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

אפי' במסכת כלה⁴. אולם בודאי צריך להתאונן ולהתמרמר על מיתת תלמיד חכם גם בימינו⁵.

וכשהוא קורע על רבו מובהק שרוב חכמתו ממנו, דהיינו שלימדו דרכי העיון והפסק⁶, יש אומרים שצריך לקרוע את כל בגדיו כדין אביו ואמו, עד שיגלה את לבו. ויש אומרים שדי שיקרע טפח. והלכה כסברא ראשונה. ומברך "ברוך דיין האמת" בשם ומלכות⁷.

ומי שמרגיש צער בנפשו על שמעת ת"ח מצוין או רבו ומכ"ש על גדול מגדולי הדור, והרי זה אצלו שמועה רעה. מברך "דיין האמת" בשם ויקיימם מצות קריעה⁸.

ובמיתת תלמיד חכם חייב לברך בשם ומלכות ברוך אֲתָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְלִךְ הָעוֹלָם דִּין הָאֱמֶת⁹. וכחיום נוהגים לברך בשם ומלכות רק על מיתת רבו המובהק¹⁰, ועל שאר תלמידי חכמים ללא שם ומלכות, אך המברך על כל אדם שמצטער מאד ממיתתו לא הפסיד, וכמ"ש הפוסקים שם.

נ. אדם כשר הוא חיובי מיחייב למיקרע

על¹¹ אדם¹² כשר שאינו חשוד על שום עבירה, ולא על שום ביטול מצוה, וי"א¹³ שהוא גם נוהג מנהג כשרים לחזור אחר מצות גמילות חסדים, אע"פ

⁴ דאע"ג שיודעין משמועותיו שחדש, גם היינו רבו, היינו כשיודע דבר הלכה בכל מקום ואפי' במסכת כלה, ש"ך שם יז

⁵ מ"ב רכג ה

⁶ עיין בשו"ת מהרי"ק (סוף שרש קסט), שהאריך בענין רבו מובהק, וכתב, דאין הרבנות תלוי בפלפול, וכן הרב שתופס ישיבה וכו', ולא כלל הוא, דודאי מי שלומד לפני רבו בפירוש זמן, והרב מעמיד התלמיד על פשט ההלכה על דרך האמת והיושר, ודאי בענין זה נעשה תלמידו וחייב בכבודו. וזהו רבו שלמדו חכמה דסוף פרק אלו מציאות, וכדפירש שם רש"י, אבל הדרכים שעושים היום בתוספות זמן וכל אחד אומר הדרך כולו יהיה אמת או שקר בענין זה, איני רואה בו שום רבנות. וכתב עוד, דבתלמיד שאין רוב חכמתו ממנו, אינו חייב לנהוג בו שום כבוד רק לענין קריעה שהוא קורע עליו כעל מי שמתאבל עליו, או קרע שאינו מתאחה למאן דאמר, וכן לענין לעמוד מפניו, אבל לא לענין להורות בפניו או לקבוע לו מדרש לעצמו, או למה שאמרו בפרק חלק כל המתרעם על רבו וכו', וכל העושה מריבה עם רבו וכו', וכיוצא בזה. ועיין עוד בתשו' מהרי"ק החדשות סימן יב. מובהק שרוב חכמתו ממנו. ע"ש

⁷ בשו"ת יביע אומר חלק ד' (חיו"ד סימן לה אות ט). ע"ש.

⁸ גשר החיים פ"ד סעי' ה

⁹ מ"ב שם

¹⁰ הליכות שלמה פכ"ג הערה מ"ו מתשובת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ו

¹² בספר תפלה מ"שכתב דצ"ע אי אשה כשרה ג"כ דינא הכי כיון דאינו תלוי בתורה או י"ל דצ"ל בעל תורה אלא שאינו גדול משא"כ אשה ע"ש. עיין בפ"ת שם ו

¹³ שאם אינו חשוד על שום עבירה, ולא על שום ביטול מצוה לכד אין זה אדם כשר לקרוע עליו, ש"ך שם מהב"ח לדעת ר' יונה והרמב"ן וכתב דהכי נקטינן.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

שאינו גדול בתורה חייב לקרוע, ואפילו כשלא עמד בשעת יציאת נשמה, והוא שעומד שם בביתו¹⁴ בין מיתה לקבורה. ומעיקר הדין מברך עליו בשם ומלכות "ברוך דיין האמת". אולם נהגו לברך בלא שם ומלכות¹⁵.

וי"א שאין חייב לקרוע על אדם כשר אלא אם כן עומד עליו בשעת יציאת נשמה, אבל מצוה יש¹⁶ וחייב לבכות ולהתאבל עליו, וכן נהגו להקל.

ואמנם אם אחד מהקרובים שחייב באבלות עומד ליד המת בעת יציאת הנשמה, הנכון הוא שיקרע אז באותה שעה, ויברך קודם הקריעה ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם דיין האמת. ואחר כך שוב אינו צריך לקרוע, אחר שכבר קרע בעת יציאת הנשמה. ואם לא קרעו בעת יציאת הנשמה, טוב לנהוג לקרוע בסמוך ליציאת האבלים ההולכים להלויה. ואם לא קרעו קודם ההלויה יקרעו להם מיד לאחר ההלויה, קודם סעודת הבראה.

ובת"ח מצוין בתורה או במוחזק לאדם כשר מצוין, ונהגין רובם לקיים דין קריעה כשעומדים בשעת יציאת הנשמה.¹⁷

תלמידי חכמים פטורים מקריעה זו¹⁸.

ג. העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע

כיון¹⁹ שנטה אדם למות, אין רשאים ליפרד ממנו, כדי שלא תצא נפשו והוא יחיד, ושלא ימות בעגמת נפש, מפני שהנפש משתוממת בשעה שיוצאה מן הגוף²⁰. ומצוה לעמוד על האדם בשעת יציאת נשמה, שנאמר: (תהלים מט פסוק י – יא) וַיְחִי עוֹד לְנִצָּחַ לֹא יִרְאֶה הַשְּׁחַת כִּי יִרְאֶה הַחַיִּים יְמוֹתוֹ

¹⁴ ש"ך שם יב

¹⁵ עיין מג"א רכג ד ומ"ב ס"ק ה, וגל' מהרש"א יו"ד שם ו

¹⁶ תפאל"מ שם

¹⁷ שם סעי' ז

¹⁸ שהוא משום כבוד לנפטר. ות"ח אין עומד לפני מי שקטן ממנו והי כזקן ואינה לפי כבודו. ב"י מהרמב"ן

וש"ך יג כתב לחייב ובארונים השיגו על דבריו עיין תפאל"מ שם ופ"ת ז

¹⁹ שו"ע ונו"כ שלט ד

²⁰ מ"ז שם ג באר הגולה ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

והעומד²¹ בשעת יציאת נשמה של איש או אשה²², ואפילו של קטן שלמד מקרא²³, חייב לקרוע²⁴, אבל על קטנה פחות מגיל מצוות או קטן שלא למד חומש אין חייב לקרוע²⁵.

החייב לקרוע ביציאת נשמה הוא אע"פ שאינו אדם כשר, כגון שלפעמים עושה עבירה לתיאבון²⁶, או שמניח לעשות מצוה בשביל טורח²⁷, אבל אם רגיל לעשות עבירה אף לתיאבון אין קורעין עליו²⁸, וכ"ש שאין קורעין על מומר.

אפילו אם החזיר פניו בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע כיון שיכול לראות, אבל אם עמד במקום שאינו יכול לראות, אע"פ שעמד באותו בית אינו חייב לקרוע²⁹.

אם עמד בשעת יציאת נשמה בשבת, י"א³⁰ שחייב לקרוע במוצאי שבת כל זמן שלא נקבר המת אבל אם לא קרע עד אחר הקבורה פטור, ויש אומרים³¹ שפטור מלקרוע במוצאי שבת.

יש שכתבו שאין נוהגים עתה לקרוע בעומד בשעת יציאת נשמה³². וכן המנהג להלכה³³.

ד. לספר תורה שנשרף שחייב לקרוע

²¹ שו"ע ונו"כ שם ה

²² בטור בשם הרמב"ן הכריע בן דלא כפירש"י הטעם דדומה לס"ת שנשרף היינו שעדיין היה יכול ללמוד וא"כ לא היה צריך לקרוע על אשה דקשה על זה היאך יקרע על העתיד אלא הטעם דדמיון בעלמא הוא לס"ת שנשרף שהוא הפסד גדול וחרדה רבה ועל כן קורעין גם על אשה. מ"ז שם ב

²³ וכתב רש"ל שלפי פירש"י משמע דקורעין על קטן אבל בפרק האורג פירש"י ומהרא"ם והרא"ש שאין לך ריק בישראל שאין בו תורה ומצות ואם כן מ"ה קורעין נמי על אשה ולא על קטן וכנ"ל עכ"ל וכתב מו"ח ז"ל מיהו בקטן שלומד מקרא צריך לקרוע לכ"ע עכ"ל. מ"ז שם וכן בש"ך ז

²⁴ כספר תורה שנשרף, ואף על פי שספר תורה שנשרף היינו דוקא בזרוע וכשמעשה שהיה, כבר תירץ הרמב"ן בספר תורת האדם שמשל בעלמא הוא, כי גוף האדם דומה לספר תורה, והנשמה לאזכרות שבו, לומר שהוא הפסד גדול וחרדה רבה כאילו ספר תורה נשרף לפניו. רמב"ם בתורת האדם

²⁵ ערך לחם שם מובא בבאר היטב ה וכן בשיורי ברכה מהרדב"ז

²⁶ אפילו עבירה חמורה שיש בה מיתת בי"ד. פ"ת שם ד

²⁷ טור בשם מהר"ם מרוטנבורג

²⁸ רמ"א שם ובש"ך ח

²⁹ גל' מהרש"א שם משיירי כנה"ג בהג' המור

³⁰ תפלי"ם הובא בפ"ת ג

³¹ שו"ת הת"ם יו"ד שכנ מכיון שכבר אינו שעת חימום ועיין בשו"ת יחיה דעת חלק ד' נו

³² משום שא"כ לא ימצאון אנשים שירצו לעמוד בעת יציאת נשמה וח"ו ימות יחידי. גשה"ח פ"ד ט משמרת שלום י מה

³³ וכן נהגו בירושלים ת"ו. ע"ש. וכן כתב בספר ארץ החיים. וכן כתבו בשו"ת כרם חמד (חלק יורה דעה סימן נ), ובספר נהר מצרים (דף קלז ע"א), ובספר כף החיים (סימן תקמו ס"ק כח), ובספר נשר החיים חלק א' (עמוד נח סק"ט). וכל זה משום שהמתים מוחלים על כבודם מהיים כדי שיעמדו ביציאת הנשמה, ומבואר כל זה בשו"ת יביע אומר חלק ד' (סימן לח אות ט). ע"ש. ואין להקשות דאיך יכולים לעקור תקנת חכמים לקרוע, שהוא כמו שכתב בספר תורת חסד שכל שהטעם ידוע, ממילא בטלה התקנה כיון שנהגו למחול.

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

הרואה ספר תורה כשנשרף³⁴, או תפילין שנשרפות, או שנקרע ונחתך ונמחק או מושמד בכל דרך אחרת³⁵, קורע שתי קריעות, אחת על הגויל ואחת על הכתב³⁶. כיון שרואה חילול השם בזרוע, אמנם כל זה כששרפו אותם בזרוע, דהיינו על ידי אדם עריץ בין גוי בין ישראל³⁷, אבל אם נשרפו על ידי קצר חשמלי שאירע באותו מקום, וכיוצא, ולא יכל להציל כל שאין חילול השם אין צריך לקרוע³⁸. ואם שרפו במזיד ספרי ש"ס ופוסקים, אין צריך לקרוע.

השומע שספר תורה נשרף בכח הזרוע, או הרואה גוילים של ספר תורה שכבר נשרפו, אין צריך לקרוע לכולי עלמא, שרק באותה שעה קורע. ואם ראה שנשרפו בשבת יש שהסתפק שאולי צריך לקרעו במוצ"ש³⁹. ולהלכה אין קורעים⁴⁰.

טוב להחמיר שלא לראות גוילים של ספר תורה מבזים או שרופים הנמצאים במרתף השואה, וכדומה⁴¹.

ה. לאותובי ספר תורה אפורייה ... מילתא דבחייה לא

סבירא ליה השתא ליעבד ליה

אין⁴² מניחין ספר תורה על מטתו של חכם אפילו הוא אלוף וגאון ויחיד בדור⁴³. אבל אבל לפני מטתו שתעמוד במקום בפני עצמו מותר לגדול הדור⁴⁴. ובזמננו גם זה לא נהיגי כי אין הדור ראוי לכך בעוה"ר, וכ"ש שאין לומר קיים זה מה שכתוב בזה⁴⁵.

³⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד שמ לו

³⁵ ט"ז שם כד וש"ך נד דלא כב"י

³⁶ ש"ך שם כג

³⁷ וכמעשה שהיה ששרף יהויקים את המגילה כדכתי בירמיה לו פסוק כ - כה

³⁸ באר היטב שם לה משו"ת חכ"צ מז

³⁹ תפל"מ שם

⁴⁰ וכנזכר גבי אדם כשר

⁴¹ ילקוט יוסף אבלות דין קריעה ברואה ספר תורה שנשרף סעיף ל

⁴² שו"ע ונו"כ יו"ד שננ ב

⁴³ ערוך השולחן שם ב מהמור בשם רב האי גאון

⁴⁴ ש"ך שם א

⁴⁵ ערוך השולחן שם

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

אולם אם הנפטר חיבר ספרים, יכולים להניחם על מטתו, שיש בזה כבוד לנפטר. אבל בודאי שחלילה לקוברם יחד עמו⁴⁶. וכן עשו בפטירת המהרש"א, ובפטירת החפץ חיים, ועוד מגדולי הדורות, שהניחו חיבורם על מטתם.

לחכם מחכמי הדורות הללו עושים לו גם מה שלא סבר בחייו אם מה שעושים הוא דבר שאין בו מחלוקת, כגון להוליך עצמותיו לארץ ישראל, אבל אם אמר בפירוש עושים כמו שאמר⁴⁷.

ו. אסור לישב על גבי מטה שספר תורה מונח עליה

אסור לישב⁴⁸ על אותו מושב שספר תורה עליו. וכל שכן שאסור להניחו ע"ג קרקע. והוא הדין שאר ספרים⁴⁹. ויש מי שאומר שאם היה מקום גבוה טפח וספר תורה מונח עליו מותר, וטוב להחמיר אפילו בשאר ספרים היכא דאפשר⁵⁰, וי"א שספר תורה יש להגביהו עשרה טפחים ושאר ספרים מועיל הפסקת כל שהוא⁵¹. וכן וראוי להחמיר ממדת הסידות שיהא מקום הס"ת גבוה ממנו י' טפחים ולא יפחות מג' טפחים אבל מדינא סגי בגובה טפח⁵². ואפילו על המדרגות שעושין לפני ארון הקודש, אסור להניח ספרים.

ואם נפלו ספרים הרבה בפעם אחת ע"ג קרקע אם יש שהוי וטורח אם יגביה כל אחד בפני עצמו, יניחנו כולם כאחד זה ע"ג זה בארץ ויגביהם כאחד⁵³.

ז. חנם נבודו דרך פתח ... נבודו במטה ראשונה

⁴⁶ הוא על פי מה שציוה מהר"י מולכו בצוואתו שנדפסה בסוף ספרו שלחן גבוה (אות יג) שיתנו בידיו את חיבורו שלחן גבוה. ובספר מאיר עיני ישראל (חלק ב' עמוד 22) כתב, שכן עשו בפטירת המהרש"א ובפטירת החפץ חיים. ילקוט יוסף אבלות סימן י אות כא

⁴⁷ ערך לחם שם מתשובת מהרלב"ח ועיין דיון ארוך ומפולפל בענין זה בכתב עת: בית אהרן וישראל מא, תשנ"ב, קמו – קנד; מב, קלז – קנג פסקיהם של גדולי ישראל על העברת גופו המהור של רבי יוחנן מסטאלין – קארלין לארץ הקודש מחבר: הרב אברהם אביש שור

⁴⁸ שו"ע ונו"כ רפב ז

⁴⁹ שוכ' הר"ר מנוח דוקא שלא בשעת זמן בית המדרש אבל בזמן בית המדרש והמקום צר לתלמידים מותר לישב בשוה עם הספרים והפירושים וכך נהג הר"ר משולם בדרש"י אך כשלא היה במקום ב"ה היה מדקדק שיהא הספר נתון ע"ג דבר אחר כל שהוא עכ"ל וכ' בעל ספר א"ח בסוף ספרו ונראה שאין להקל בדבר שלא יראה כמזלזל בכבוד הספרים עכ"ל ב"י ומביאו ד"מ. ש"ך שם ט

⁵⁰ ערך לחם שם

בית הלל שם מרבינו מנוח.

⁵² ש"ך שם ח

⁵³ תפאל"מ שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

כבודו של חכם להוציאו דרך הפתח ולא לשלשלו דרך גגות, וכבודו במיטה ראשונה ולא לשנותו ממיטה למיטה, כלומר שישאו אותו בהמיטה שמת בה, ובזמה"ז לא נהיגי כן⁵⁴.

ח. ארון העובר ממקום למקום עומדים עליו בשורה... ששלדו קיימת כאן בשאין שלדו קיימת

מצוה ללות את המת, כשעובר לפניו, והוא בכלל מצות "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁵, ומהדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא. וגם כשנושאים את המת שלא ע"מ לקברו אלא כדי להעבירו ממקום למקום הייבים ללותו ד' אמות.

ארון העובר ממקום למקום, אם שלדו קיימת צריכים ללותו כמו בשעת הוצאת המת. אם אין שלדו קיימת, על אף שאברים קיימים אין חיוב ללותם, וכן אפר של מת שרוף מהקדושים, כשמוליכין אותו לקבורה אף שנוהגים לקבור את האפר, וכן עצמות שלוקטו אחר שנתאכל הבשר אף שהשדרה וצלעותי קיימים, וכן נפל אין חיוב ללותם.

אולם צריכים לקום מפניהם או מפני נושאייהם⁵⁶. שאפילו במקום שאינו צריך ללות את המת, אף על פי כן צריך לעמוד מפני העוסקים עמו, שהם גומלי חסדים. וכן בכל מצוה שאדם הולך ומתעסק בה, יש לעמוד בפניו.

הנוסע באוטובוס ורואה דרך חלון הרכב שמלויים את המת, וקשה לו לרדת וללות את המת, צריך להדר ולקום מפני המלווים, אפילו שהוא בתוך האוטובוס⁵⁷.

ט. חכם כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה שוללין

כל⁵⁸ הקורעים על חכם שמת, כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה, שוללין כלומר תופרים את הקרע תפירה בלתי ישרה ומאחיז בתפירה כראוי, למחר.

⁵⁴ ערוך השולחן יו"ד שנג ב

⁵⁵ רמב"ם פי"ד מאבל הלכה א

⁵⁶ גשה"ח פי"ד י - יב

⁵⁷ גשר החיים (פרק יד אות א' סק"ט)

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שמי יז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

דף כה:

י. אפילו רבו שלימדו חכמה אינו יושב עליו אלא יום אחד

אם נפטר רבו מובהק שרוב חכמתו ממנו, דהיינו שלימדו דרכי העיון והפסק⁵⁹ נוהג דיני אבלות⁶⁰ מקצת יום המיתה או מקצת יום השמועה, ואפילו בשמועה רחוקה מתאבל על רבו שעה אחת. אך אינו מתאבל שבעה או שלושים⁶¹.

---

⁵⁹ עיין בשו"ת מהרי"ק (סוף שרש קסט), שהאריך בענין רבו מובהק, וכתב, דאין הרבנות תלוי בפלפול, וכן הרב שתופס ישיבה וכו', ולא כלל הוא, דודאי מי שלומד לפני רבו בפירוש זמן, והרב מעמיד התלמיד על פשט ההלכה על דרך האמת והיושר, ודאי בענין זה נעשה תלמידו וחייב בכבודו. וזהו רבו שלמדו חכמה דסוף פרק אלו מציאות, וכדפירש שם רש"י, אבל הדרכים שעושים היום בתוספות זמן וכל אחד אומר הדרך כולו יהיה אמת או שקר בענין זה, אינו רואה בו שום רבנות. וכתב עוד, דבתלמיד שאין רוב חכמתו ממנו, אינו חייב לנהוג בו שום כבוד רק לענין קריעה שהוא קורע עליו כעל מי שמתאבל עליו, או קרע שאינו מתאחה למאן דאמר, וכן לענין לעמוד מפניו, אבל לא לענין להורות בפניו או לקבוע לו מדרש לעצמו, או למה שאמרו בפרק חלק כל המתרעם על רבו וכו', וכל העושה מריבה עם רבו וכו', וכיוצא בזה. ועיין עוד בתשו' מהרי"ק החדשות סימן יב. מובהק שרוב חכמתו ממנו. ע"ש

⁶⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רמב כה

⁶¹ שו"ת שער אפרים צא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>